

MOMENT PRED
SMRŤOU

MAREK ZÁHOREC

MOMENT PRED SMRŤOU

MAREK ZÁHOREC

Copyright © 2020 Marek Záhorec

Všetky práva vyhradené.

Elektronická kniha je dielom chráneným podľa autorského zákona a je určená len pre osobnú potrebu kupujúceho. Kniha ako celok ani žiadna jej časť nesmie byť voľne šírená na internete, ani inak ďalej zverejňovaná. V prípade ďalšieho šírenia neoprávnene zasiahnete do autorského práva s dôsledkami podľa platného autorského zákona a trestného zákonníku.

Obálka: Rob Williams

ISBN 978-80-570-2018-9

OBSAH

1. Americký sen	1
2. Samé dobré správy	5
3. Iba ďalší deň v práci	23
4. Nebudem sa pýtať dvakrát	41
5. Vstupenka	57
6. Otvorené konce	75
7. Nedotknuteľní	89
8. Akoby sa malo stať niečo zlé	103
9. Il Visitatore	113
10. Veci, ktoré robíš	125
11. Zlomení ľudia	137
12. Až príliš veľké ticho	151
13. Hranice už neexistujú	161
14. Sny sa stávajú skutočnosťou	171
15. Pomáhať a chrániť	187
16. Posledné, čo spravím	199
17. Tento druh života	209
18. Rodina	223
19. Všetko, za čo sme bojovali	239
20. Ako hrad z piesku	249
21. Nikto nie je nevinný	259
22. Šanca na normálny život	273
23. Omerta	281
24. Vykúpenie	285
<i>O autorovi</i>	299

Pre Dianu. Ty si to jediné, na čom záleží.

AMERICKÝ SEN

RUBY LANDING, 1924

Ako som sa sem dostal? Kedy sa to všetko pokazilo? Hlavou mi prúdilo kvantum otázok počas nočnej jazdy Fordom, ktorý mi nepatril. Šoféroval som kradnuté auto, no napriek tomu som ešte viac pridal plyn. Povedal by som, že som nikdy nebol veľký mysliteľ. Keby ma niekto zastavil a uvidel sedieť tu celého od krvi, bol by všetkému koniec. *Ale nie je vlastne aj tak?*

Potrebujem alkohol.

Bola mimoriadne temná noc a kvapky dažďa bili na predné sklo. Brázdil som ulice deväťdesiatkou a cítil som sa, akoby som mal každú chvíľu odpadnúť. Autá na mňa trúbili, no to som si prestal všímať už dlhý čas predtým. Umieral som únavou. Oči ma prestávali poslúchať a ja som hľadal plán, ktorý som nemal. Patril som do rodiny už zopár rokov, ale nikdy mi nenapadlo, že by som sa raz mohol ocitnúť na tomto mieste. Žil som svoj americký sen. Teraz som sa z neho zobudil a nebol pri mne nikto.

Náraz.

Skôr než som si začal uvedomovať, čo sa vlastne stalo, už ma

z auta ťahali traja chlapi v kuklách. Museli do mňa nabúrať z boku. Dym a oheň. Ak som bol predtým polomŕtvy, tak teraz som od Boha musel dostať druhú šancu. Ako uvítanie som dostal zopár kopačiek do brucha a jednu do hlavy. Ťažko povedať, či som to ešte cítil.

„Dobry večer, pán Castello,“ prehovoril známy hlas. „Zdá sa, že sa niekam ponáhľate.“

„Teraz už nie,“ odvetil som ironicky a odpľul som krv.

„Na tento okamih som sa veľmi tešil,“ pokračoval muž v maske. „Vidieť, ako je Antonio Castello na kolenách.“ Očividne si to užíval. Zrazu si stiahol masku.

Lenotti. To som si mohol myslieť.

„Hovorí vám niečo slovo omerta, pán Castello?“ spýtal sa namyslene. „Hádzam si si nemyslel, že nám utečieš, Tony. Pán Falcone ti určite vysvetlil, že naša rodina znamená viac ako tá pokrvná.“

Áno, omerta. Význam toho slova som v tom momente chápal viac než kedykoľvek predtým. Nikdy nezradíš rodinu. Nikdy o nej neprehovoriš. Trestom je smrť. Ak raz podstúpim iniciačný obrad, mafia musí byť vždy mojím prvoradým záujmom. Lenotti sa rozbehol a ešte raz mi uštedril veľký kopanec do hlavy.

Pomaly začal vyťahovať zrezanú brokovnicu zvnútra dlhého hnedého kabáta. Tí ďalší dvaja chlapi len stáli a prizerali sa so založenými rukami. Lenotti ma nikdy nemal rád, takže bolo logické, že tento akt pomsty vykonáva práve on.

„Nejaké posledné slová, Tony? Obaja sme profesionáli, takže vieš, že zobrať o život ti nepomôže. Tak to, prosím ťa, urýchli, nech som doma na futbal,“ povedal a zdvihol brokovnicu mojím smerom.

Hovorí sa, že v momente pred smrťou sa vám pred očami zobrazí celý váš život. Všetky úspechy a omyly v priebehu jedinej sekundy. Správne a nesprávne rozhodnutia. S tým som mal vždy problém. Myslel som si snáď, že vykočím do západu slnka iba

s Berettou za opaskom? Teraz tu klačím v daždi na kolenách a čakám.

Nie. Myslím, že nemám žiadne posledné slová. Ako som sa sem dostal?

Keď si preberiem, čo som za celý svoj život napáchal, je toto len spravodlivé ukončenie vecí.

Ale prečo ja a oni nie?

No nič, na spravodlivosť som aj tak prestal veriť už pred mnohými rokmi. Zatváram oči.

Výstrel.

SAMÉ DOBRÉ SPRÁVY

RUBY LANDING, 3. január 1920

Samozrejme, mohol by som začať tým, aké skurvené bolo moje detstvo a ako si moja zlá výchova len prirodzene vybrala svoju daň. To by ale vôbec nebola pravda. Nemusím vám tu hovoriť ani o živote mojich rodičov a politickej situácii v Taliansku, pretože po prvé, je vám to jedno a po druhé, to nie je vôbec dôležité pre moje rozprávanie.

Môj príbeh sa začína cestou domov. Vojna sa skončila, nočné mory ale nie. Počas celej plavby, keď som sa mal tešiť na mojich rodičov a súrodencov, som myslel iba na tie hrôzy, ktoré som tam zažil. Som obyčajný vrah, nič iné. Hovorila, že sme hrdinovia, ale oni tam neboli. Oni nevideli mladých chlapcov, ktorí plakali, lebo nemohli nájsť svoje končatiny. Vystrašení chlapci, ktorí bojovali proti iným vystrašeným chlapcom. Počas výcviku nám veliteľ povedal, že z nás spraví chlapov, no cena bola príliš vysoká. Stratil som tam časť zo seba. Už som nebol ten veselý chlapec ako predtým. Počas dvoch rokov som zostarol aspoň o desať.

Narodil som sa do priemernej robotníckej rodiny v Palerme

ako prvý syn. V rokoch 1901 až 1913 ale z Talianska emigrovalo asi 1,1 milióna ľudí, čo bola takmer štvrtina celej populácie v krajine. My sme boli medzi tými asi 800 000, ktorí sa rozhodli pre nový život v Amerike. Štvrť nazývaná Little Italy síce nebola práve vilová oblasť, ale nám to stačilo. Môj otec sa staral o živobytie. Našiel si prácu ako baník a jeho príjem bol dostatočný pre celú rodinu. Mama bola doma, ako väčšina manželiek na našej ulici a starala sa o tri deti. Odmalička mala problémy so srdcom, rovnako ako takmer všetci v jej rodine. Práca môjho otca bola náročná. Vždy keď sa z nej vrátil, očakával teplé jedlo na stole a on bol, samozrejme, hlavou rodiny. Okrem niekoľkých drobných hádok, aké sú v každej rodine, mali harmonické manželstvo. Ja som bol najstarší syn, takže som dostal meno po otcovi, Antonio. Mladšia sestra Angela bola svetlom našej rodiny. Povedal by som, že v Ruby Landing bolo iba málo takých dobrákov, ako bola práve Angie. Na ľuďoch videla iba kladné veci. Myslím, že odkedy sa naučila rozprávať, vedela, že chce byť doktorkou. Nanešťastie na to, aby sa dostala na medicínu, sme nemali peniaze. Najmladšieho brata Paulieho som si pamätal ako bláznivé decko, ktoré stále lietalo niekde povonku. V jednom kuse niečo vystrájal. Ja som sa teraz vracal domov a cítil som sa, akoby som prichádzal do nového sveta.

Po vylodení som sa rozhodol nejst' autobusom ako väčšina vojakov, ale pešo a pozrieť sa, čo sa v meste zmenilo. Bola sobota večer a zimné mesto navodilo zvláštne melancholickú atmosféru. Autá sa na cestách šmýkali a ľuďom bola zima aj v kabátoch. Predavači odhrňali sneh pred obchodmi a šoféri zoškrabovali námrazu z okien áut. Bolo tesne po Vianociach a v niektorých častiach mesta ešte stále vyhrávali vianočné piesne.

Na ulici ma zdravili „Ahoj, vojak!“ Uniforma robí s ľuďmi divy. Každý vojak je pre nich hrdina, pretože tým ich krmia reklamy od rána do večera. V novinovom stánku som si kúpil cigarety a hneď si aj jednu zapálil. Tento zvyk som si priniesol z vojny, presnejšie z výcviku. Seržant nás driloval, hovoril nám, akí sme neschopní a je-

diný svetlý moment počas dňa bol, že som si mohol na konci zapáliť. Naučil ma to Mike Richards, kamarát zo susedstva, s ktorým som bol zároveň v čate. Mike mal šťastie a dostal sa domov skôr, kvôli problému so sluchom. Nepriateľský granát explodoval v jeho blízkosti a vyhlásili ho za neschopného služby. Bol to zázrak, že Mike vyviazol bez škrabanca. Keď odišiel domov, zostali mi len cigarety.

Po chvíli som sa konečne ocitol na našej ulici.

Uvidel som mladé dievča pod oknami kričať na nejakého chlapa: „Vylez! Ukáž sa, ty zbabelý pes! Viem, že tam máš tú kurvu!“

Hm. Tuším máme nových susedov.

Po malej chvíli som konečne uvidel známu tvár.

„Tony! Ty si už doma? Ako sa má mama?“

„Neviem, pani Abernathyová. Ešte len idem domov,“ odvetil som.

„Tak ju potom pozdravuj. Môj Bobby narukuje na budúci týždeň! Všetci sme tu na vás nesmierne hrdí!“

Malý Bobby Abernathy už narukuje? Ten čas teda letí.

Pomaly som kráčal k známym dverám a pomaly som zatiahol za kľučku. Tých zopár schodíkov ma vrátilo naspäť do detstva. Spomienky, ktoré mi pripadali ako večnosť a pritom som bol preč iba niečo vyše roka.

„Tony!!!“ zvolala Angie a rozbehla sa mi do náručia. „Tak moc si nám tu všetkým chýbal! Od rána sme sa ťa nemohli dočkať!“

„Nápodobne, sestrička.“

Vo vedľajšej izbe som uvidel ďalšie dve známe tváre.

„Figlio mio! Tak veľmi som sa o teba bála!“

„Som v poriadku, mama,“ povedal som pokojným hlasom.

„Ahoj, Tony. Dúfam, že si im tam v zákopoch dal na frak!“ vykrikol s radosťou Paulie.

Bol to nádherný pocit, vidieť, že mojím najbližším som nebol ľahostajný. Jeden človek mi tam ale stále chýbal.

„Kde je otec?“ spýtal som sa. Vtom ku mne pristúpila mama.

„Tony,“ začala, „nedostal si náš list? Tvoj otec minulý mesiac zahynul. Bolo to pri práci. Jedna stena v bani sa zrútila a... Je mi to veľmi ľúto, synček.“

„Padre...“ uniklo mi a stratil som hlas.

Akoby zastal čas. Nevedel som sa pohnúť a už vôbec som nedokázal rozprávať. S otcom som nikdy nemal taký dobrý vzťah ako s mamou, no táto správa ma neskutočne zasiahla. V jednom kuse mi dával rady, ako mám žiť svoj život.

„Musíš sa vedieť postarať o svoju rodinu,“ zvykol hovoriť. „Peniaze môžeš zarobiť jedine poctivou prácou. Nie si predsa grázlel či podvodník.“

Teraz som videl, kam ho tá práca priviedla. Z mojich očí nekvapla jediná slza, no zvnútra som umieral. Umieral hnevom, smútkom, pocitom zrady.

„Posad' sa, Tony. Pripravila som ti *zuppa di pomodoro e spaghetti aglio olio*. Potrebuješ prísť na iné myšlienky,“ náhlila sa mama, snažiac sa zmeniť tému.

„Mama a odkiaľ teraz berieš peniaze na nájom?“ spýtal som sa netrpezlivo.

„Miláčik, najedz sa,“ zahovárala.

„Nie. Najprv chcem vedieť, ako sme doma na tom.“

„Začala som pracovať ako výpomoc v kuchyni. Pán Wilson ma vzal na čiastočný úväzok. Je to dobrá práca. Mala som naozaj šťastie.“

Hnev ma zachvátil tak moc, že som si musel dávať pozor na to, čo som hovoril. „Mama, vieš, že sa nemôžeš príliš namáhať! Mysli na svoje srdce!“

„Peniaze potrebujeme a mne to naozaj neprekáža. Paulie má síce len šesťnásť rokov, ale Angie má už dvadsať, tak si myslím, že sa dokážeme o seba navzájom postarať,“ odvetila.

Navonok sa okrem tejto smutnej správy nič nezmenilo. V kuchyni stáli stále ten istý večne pokazený sporák a zatekajúca chladnička. Nástenné hodiny za tú dobu, čo som bol preč, nikto neopravil a v dome to tiež tak vyzeralo, akoby zastal čas. Všetko v tom dome bolo staré.

„Ja sa o vás postarám,“ rozhodol som.

Nahádzal som do seba večeru a presunul sa do svojej izby. Počas mojej neprítomnosti mala Angela vlastnú izbu a Paul spal v mojej. Teraz, keď som bol späť, som sa o ňu delil s mojím bratom, aby mohla mať Angie trochu súkromia. Prezliekol som sa a ľahol si na posteľ.

Nie. Keby som tu len tak ležal, muselo by ma poraziť. Idem zavolať Mikovi. Som zvedavý, čo robil po celý ten čas, čo som ja bojoval.

Doma sme v tej dobe, samozrejme, telefón nemali. Na to sme mali príliš málo peňazí. Jediný človek, ktorý mal v našej ulici telefón, bol Luigi di Pietro. Namyslený Talian, ktorý patril k tým bohatším susedom a rád si za požičanie telefónu účtoval obrovské poplatky. Ja som radšej šliapal k telefónnej búde.

Mike nebol úplný boháč, ale jeho rodina mala určite viac peňazí ako tá naša. Preto mal, na rozdiel od nás, doma aj telefón. Dohodli sme sa, že sa stretneme v podniku neďaleko našej ulice. Malý bar s príznačným názvom Siciliano. Cestou som ešte minul dvadsať centov na cigarety a zostatok bol pripravený na pivo. Auto sme si dovoliť nemohli a na taxík som nemal dosť peňazí, tak som išiel pešo. Keby to nebolo tak blízko, naisto by som zmrzol. Ako som tak kráčal, obzeral som si reklamné tabule na Coca-Colu, žuvačky Wrigley's a dokonca som dokázal ešte stále nájsť zopár náborových plagátov strýčka Sama.

Príchod k Sicíľčanovi bol pre mňa vykúpením. Plný bar mi hneď zdvihol náladu. Keď som za sebou zatvoril dvere, mal som problém Mika nájsť. Boli tam len neznáme tváre a nejaký kravaťák

v obleku. No potom som sa pozrel lepšie. Ten namachrovaný páňko v obleku bol Mike! Šedý pásikavý oblek s módnou hnedou kravatou mu tak pristal, že vyzeral ako chlapi na tých reklamných tabuliach, ktoré som videl cestou sem. Blond vlasy mal učesané doboku. Jediné, čo trochu kazilo dojem, bola jeho neprirodzene bledá tvár vzbudzujúca dojem, akoby jej chýbali slnečné lúče. Preto si z neho veľa chalanov z čaty robilo srandu, že vyzerá ako albín.

„Tony! Pod', sadaj, kámo,“ zakričal, keď ma uvidel.

Tomu sa musí dariť!

Otočil som sa na barmana: „Dvakrát to, čo pije tu môj kamoš.“

„Nazdar, Mike! Vyzeráš dobre, stavec,“ povedal som a buchol ho po pleci.

„Rád ťa vidím, brácho.“

„Povedz mi, čo máš nové?“

„To vieš,“ odvetil. „Hneď ako som sa vrátil domov, dokončil som si školu a nedávno ma prijali ako účtovníka do banky. Nemôžem sa sťažovať. Veci sa pre mňa vyvíjajú v poslednej dobe celkom dobre.“

„To ti veru závidím. Ja sa cítim, akoby som zaspal dvadsať rokov,“ pousmial som sa. „Stále ma trápia nočné mory. Veci, ktoré sme tam napáchali...“ pozastavil som sa.

„Mike, najhoršie je, že sa o tom nedokážem s nikým rozprávať. Ľudia, ktorí tam neboli, by také veci nedokázali pochopiť.“

„Chápem, ako sa cítiš. Musíš sa nejako zamestnať. Byť zaneprázdnený. Iba tak začneš myslieť na iné veci.“

„Napríklad?“

„No, ja som si napríklad dokončil školu. A ver alebo nie, ale našiel som si tam dievča a o dva mesiace sa žením!“

„Teda,“ odvetil som prekvapene. „Tak to ti gratulujem. Vidieť, že si sa neflákal. A ako sa tá šťastná volá?“

„Lucy. A samozrejme, si pozvaný na svadbu. Bude to iba malý obrad. Len rodina a najbližší priatelia. Ako som povedal, Tony.

Musíš sa len zamerať na to, čo v živote chceš. Máš dvadsaťtri rokov. Je čas začať myslieť na budúcnosť. Ale koniec týmto motivačným predhovorom,“ zvolal. „Ja som predsa prišiel osláviť návrat vojaka domov!“

„Na zdravie.“

„Salute.“

Po pár drinkoch sme boli obaja úprimnejší.

„To nie je všetko, Mike,“ začal som. „Hneď po príchode som sa dozvedel, že foter je mŕtvy a mama začala znova makať. Mám dojem, že sme úplne bez peňazí, no nikto doma to nechce povedať takto nahlas.“

„Samé dobré správy, hovoríš.“

„Hej. Paulie je ešte malý, tak sa musím o rodinu postarať ja.“

Zo Sicíľčana sme odchádzali asi až na záverečnú. Neviem, koľko sme toho vypili, keďže si nepamätám ani cestu domov. Konečne som sa mohol odreagovať.

Zobudil som sa asi o desiatej ráno oblečený v tom, v čom som bol predošlý večer vonku. Na zemi natrúsený chlieb s porozhadzovanou zeleninou naokolo.

Takže som aj jedol.

Mama mi na neporiadok nič nepovedala, predsa len bola rada, že som doma. Dokonca ma čakali na stole raňajky. Nikto sa na nič nepýtal a tak to bolo dobre. Mike mi povedal, aby som sa zameral na niečo, čo mi ide.

Hm, v zabíjaní nepriateľských vojakov som bol celkom dobrý. Ale pochybujem, že by som si na to mohol založiť živnosť.

Bolo nedeľné ráno a mama nebola doma. O tom čase už väčšinou zvykla byť naspäť z rannej omše. Ťažko sa mi prizeralo na situáciu, ktorú sme doma mali. To predsa nemôžem nechať tak, aby sa mi mama zodrela v robote. Angie stála pri sporáku

a usmiala sa na mňa. Mal som, samozrejme, rád obidvoch súrodencov, no so sestrou sme mali vždy zvláštny vzťah. Asi preto, že sme si boli vekovo bližšie. Čiernovláska, rovnako ako všetci z rodiny, s odzbrojujúcim úsmevom, ktorý bol schopný topiť ľadovce. Nikdy som nechápal, ako je možné, že ešte nemá chlapa.

„Tony, môžeme sa porozprávať?“ spýtala sa.

„Jasné, sestrička. Čo máš na srdci?“

„Mám obavy o Paula. Chodí neskoro zo školy a všimla som si, že sa potuluje po vonku so zlou partiou,“ odvetila Angie.

„Určite nepreháňaš? Som si istý, že Paulie má dosť rozumu,“ upokojoval som ju.

„Tony, bez urážky, ale bol si dlho preč. Keď ti poviem, že sa o Paula bojím, tak to je pravda.“

Jasné. Akoby som to potreboval znova počuť. Nestačí, že som si to hovoril sám, už mi to začali pripomínať aj ostatní ľudia.

„Dobre, Angela, ja sa na to teda pozriem.“

„Brácho, ja predsa viem, že si to mal na fronte ťažké, no teraz si už doma. Zabudni na vojnu a venuj sa prítomnosti,“ poučovala ma ďalej.

Aha. Ďakujem. Keby sa to dalo.

„Vieš čo, Angie? Sprav mi radšej kávu.“

„Haha, veľmi vtipné. Naposledy, keď som sa pozerala, si mal ešte obidve ruky. Keď sa niečo zmení, potom ti začnem robiť kávu,“ utáhovala si zo mňa a pokračovala vo varení.

Ako som pomaly dopíjal kávu, ktorú som si sám spravil, Angie dovarila obed.

„Angie, kde je mama? A Paul? Veď už budeš pomaly prestierať na stôl,“ spýtal som sa nervózne.

„Mama sa naje v práci. Povedala ti predsa, že vypomáha v kuchyni,“ odvetila. „Dnes asi išla hneď po omši.“

„A Paul? Hovoríš, že zvykne meškať?“ vyzvedal som ďalej.

„Nezvykol, no odkedy sa kamaráti s tým Zalettových chlapcom...“